INVALIDILIITTO RY
Asiantuntijalausunto

24.11.2026

Viite: **Dnro VN/30095/2026**

Asia: **Invalidiliiton lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan enimmäishinnasta vuonna 2027**

Invalidiliitto ry on valtakunnallinen järjestö, joka edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten sekä toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on noin 22 000 henkilöjäsentä ja 136 jäsenyhdistystä.

Invalidiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan enimmäishinnasta vuonna 2027 ja tarkastelee asetusta erityisesti fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden yhdenvertaisen liikkumisen sekä terveydenhuoltoon ja kuntoutukseen pääsyn näkökulmasta.

Isojen esteettömien ajoneuvojen korvaustason tulee olla riittävä

Invalidiliitto kannattaa pääasiallisesti nyt lausunnolla olevaa esitystä valtioneuvoston asetukseksi sairausvakuutuksesta korvattavien taksimatkojen enimmäishinnasta vuodeksi 2027. Lausunnossamme keskitymme kiinnittämään huomiota niihin ongelmakohtiin, jotka edellyttävät tarkempaa tarkastelua kansalaisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.

Invalidiliitto on aiemmissa lausunnoissaan korostanut korvaustason riittävyyttä niin asianmukaisen ison esteettömän ajoneuvon investointikulut huomioon ottaen kuin riittävän ja välttämättömän palvelutason turvaamiseksi erityisryhmien osalta. Tämä on välttämätöntä, jotta asetettu korvaustaso olisi käytännössä riittävä turvaamaan myös tulevaisuudessa kuljettajan antamaa apua ja isojen esteettömien kalustojen saatavuutta tarvitsevien kansalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia päästä terveydenhuoltoon ja kuntoutukseen Kela-taksipalveluiden avulla.

Kuten muistiossa todetaan, hintarakenne vaikuttaa suoraan autoilijoiden kannustimiin tarjota erilaisia kyytejä. Invalidiliittoon tulee säännönmukaisesti tietoa siitä, että saatavuushaasteita on erityisesti suurten esteettömien ajoneuvojen osalta varsinkin kaupunkialueen lyhyillä matkoilla sekä haja-asutusseudulla. Keskeinen tekijä tähän on, että painotus taksassa kohdistuu ajoaikaan. Käytännössä kuljettajat joutuvat kuitenkin tekemään palvelusuoritetta asiakkaan avustamisen osalta jo ennen ajon alkua. Matkaan sisältyy paitsi apuvälineiden kiinnittämistä, myös asiakkaan erityistä avustamista hoitopaikkaan ja takaisin kotiin. Lisäksi on huomioitava, että suurten esteettömien ajoneuvojen investointikulut ovat suuret suhteessa henkilöautoon. Näin ollen taksalle asetettavalla korvaustasolla on välitön vaikutus taksimarkkinoihin ja tätä kautta kansalaisten yhdenvertaisuuteen päästä ja saada terveydenhuollon palveluita valtakunnallisesti.

Invalidiliitto ry / Invalidförbundet rf // Finnish association of people with physical disabilities
Mannerheimintie 107 / Mannerheimvägen 107, FIN-00280 Helsinki / Helsingfors, Finland
puh. / tel. +358 9 613 191, www.invalidiliitto.fi

Taksien saatavuus ja palvelujen seuranta

Invalidiliitto pitää myönteisenä, että asetusmuistiossa tunnistetaan erityisesti suurten esteettömien ajoneuvojen saatavuuteen liittyvät haasteet. Taksipalvelujen saatavuutta tulee kuitenkin tarkastella nykyistä laajemmin asiakkaiden näkökulmasta. Taksien saatavuudessa voi esiintyä alueellisia ja eri vuorokaudenaikoihin liittyviä eroja.

Taksinkuljettajan apua ja esteetöntä isoa ajoneuvoa pyörätuolissa matkustavan asiakkaan kohdalla ratkaiseva merkitys on sillä, että saatavilla on välttämättä apuvälineiden ja avun takia tarvittavaa esteetöntä kalustoa ja halukas kuljetuspalvelun toteuttaja. Invalidiliiton tiedossa on myös tilanteita, joissa vapaana oleva kuljettaja hylkää esteetöntä kalustoa koskevan tilauksen, jos tarjolla on samanaikaisesti taloudellisesti kannattavampi kyyti.

Lain toimeenpanon yhteydessä on seurattava taksipalveluiden saatavuutta. Seurannassa tulee kiinnittää erityistä huomiota eri asiakasryhmien kuulemiseen ja asiakastyytyväisyyskyselyiden kohdentumiseen niiden asiakkaiden kohdalla, jotka joutuvat välttämättä matkustamaan pyörätuolissa istuen tai tarvitsevat muutoin runsaasti kuljettajan apua.

On tärkeää, että vuonna 2027 alkavalla Kela-taksien sopimuskaudella palvelujen saatavuutta ja toimivuutta seurataan järjestelmällisesti. Toteutumattomien matkojen määrä ei yksin anna riittävää kuvaa palvelujen tosiasiallisesta saatavuudesta. Seurannassa tulee huomioida matkojen täsmällisyys, asiakkaiden odotusajat, kohtuuttomasti pidentyneet matka-ajat sekä alueelliset ja eri vuorokaudenaikoihin liittyvät saatavuuserot. Lisäksi tulee selvittää, saavatko asiakkaat yksilöllisiin tarpeisiinsa soveltuvan ajoneuvon ja tarvitsemansa avustamisen.

Suurten esteettömien ajoneuvojen saatavuus ja korvaustaso

Yleinen enimmäishinnan korotus ei yksin ratkaise suurten esteettömien ajoneuvojen saatavuuteen liittyviä rakenteellisia ongelmia. Näiden ajoneuvojen hankinta- ja ylläpitokustannukset ovat tavanomaista henkilöautokalustoa korkeammat, ja kuljetuksiin liittyy usein apuvälineiden kiinnittämistä sekä asiakkaan avustamista ja saattamista. Suuri esteetön ajoneuvo on välttämätön esimerkiksi pyörätuolissa istuen matkustaville asiakkaille, joiden Kela-kyytiä ei voi korvata henkilöautolla tai julkisen liikenteen kulkuneuvolla. Näissä tilanteissa esteettömän kaluston puuttuminen estää pääsyn terveydenhuollon palveluihin.

Invalidiliitto on aiemmissa lausunnoissaan kannattanut suurten esteettömien ajoneuvojen siirtämistä taksaluokasta I taksaluokkaan II. Invalidiliitto pitää myönteisenä, että sosiaali- ja terveysministeriö on selvittänyt muutosta, jolla voitaisiin huomioida nykyistä paremmin erityisvarustellun kaluston kustannukset ja turvata sen saatavuutta. Vaikka tarvittavaa lisärahoitusta ei ole vuodelle 2027 varmistettu, Invalidiliitto pitää välttämättömänä, että asian valmistelua jatketaan ja rahoitus pyritään turvaamaan tulevassa talousarvio- ja säädösvalmistelussa.

Invalidiliitto toteaa, että kaikkiin enimmäishintaluokkiin prosentuaalisesti tehtävät samansuuruiset nyt esitetyt korotukset eivät ratkaise kannattavuusongelmaa niiltä taksiyrittäjiltä, jotka tarjoavat isojen

esteettömien autojen ja avustuspalveluun liittyvää palvelua. Samalla se ei ratkaise näitä palveluita tarvitsevien kansalaisten tilannetta saada riittävästi ja yhdenvertaisesti Kela-taksipalveluja.

Odotusmaksu ja avustamislisä

Invalidiliitto pitää tärkeänä, että odotusmaksussa ja avustamislisässä huomioidaan asiakkaan välttämättömään yksilölliseen avuntarpeeseen ja kuljetukseen käytetty tosiasiallinen aika. Tietyissä tilanteissa asetusluonnoksen 4 §:n mukaan odotusmaksua voidaan periä enintään 15 minuutin ajalta yhdensuuntaisella matkalla. Invalidiliitto pitää tärkeänä poiketa tilannekohtaisesti asetetusta odotusmaksun enimmäisajasta tilanteissa, joissa odottaminen johtuu asiakkaan vammasta, toimintaesteestä tai terveydentilasta.

Asetusmuistiossa tunnistetaan suurten esteettömien ajoneuvojen saatavuushaasteet erityisesti kaupunkialueiden lyhyillä matkoilla ja haja-asutusalueilla. Lyhyilläkin matkoilla asiakkaan avustamiseen, apuvälineiden turvalliseen kiinnittämiseen sekä kuljetuksen valmisteluun ja päättämiseen voi kulua huomattavasti aikaa suhteessa varsinaiseen ajoaikaan. Nykyinen hintarakenne ei kaikilta osin huomioi tätä työmäärää, mikä voi heikentää palveluntuottajien mahdollisuuksia tarjota kyseisiä kuljetuksia.

Myös henkilöautotaksia käyttävä vammainen tai toimintaesteinen henkilö voi kuitenkin tarvita välttämätöntä avustamista esimerkiksi ajoneuvoon siirtymisessä tai määränpäähän pääsemisessä. Invalidiliitto esittää, että jatkovalmistelussa arvioidaan avustamislisän soveltamisalan laajentamista myös henkilöautotaksilla toteutettaviin kuljetuksiin sekä odotusajan korvausperusteiden riittävyyttä.

Vaikutusten arviointi vammaisten henkilöiden näkökulmasta

Invalidiliitto pitää tärkeänä, että enimmäishintasääntelyn vaikutuksia arvioidaan jatkossa nykyistä kattavammin myös vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden näkökulmasta. Asetuksen perustelumuistiossa arvioidaan 6,7 prosentin korotuksen lisäävän taksimatkojen korvauskustannuksia noin 15 miljoonalla eurolla vuodessa. Taloudellisten vaikutusten lisäksi on kuitenkin tarpeen arvioida, miten korvaustaso ja hintarakenne vaikuttavat esteettömän kaluston saatavuuteen sekä asiakkaiden tosiasiallisiin mahdollisuuksiin päästä terveydenhuoltoon ja kuntoutukseen. Kyse on perusoikeudellisesta yhdenvertaisuudesta saavuttaa ja päästä terveydenhuollon palveluihin Taksiajoneuvojen kokonaismäärä tai toteutumattomien matkojen vähäinen osuus ei yksin anna riittävää kuvaa siitä, toteutuvatko vammaisten henkilöiden yksilölliset kuljetustarpeet yhdenvertaisesti. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida erityisesti suuria esteettömiä ajoneuvoja tarvitsevien henkilöiden asema, alueelliset saatavuuserot sekä kuljetuksiin liittyvän avustamisen toteutuminen.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus edellyttää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden, esteettömyyden ja henkilökohtaisen liikkumisen mahdollisuuksien turvaamista. Sopimuksen 5, 9 ja 20 artiklojen näkökulmasta on olennaista, että vammaiset henkilöt voivat

tosiasiallisesti käyttää tarvitsemiaan kuljetuspalveluja yhdenvertaisesti muiden kanssa. Lisäksi sopimuksen 25 ja 26 artikloissa turvatut oikeudet terveyteen sekä kuntoutukseen ja toimintakyvyn edistämiseen edellyttävät, että vammaisten henkilöiden pääsy tarvitsemiinsa palveluihin toteutuu käytännössä. Invalidiliitto korostaa myös vammaisten henkilöiden ja heitä edustavien järjestöjen osallistumisen merkitystä Kela-taksipalvelujen kehittämisessä ja seurannassa. YK:n vammaisyleissopimuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti vammaisia henkilöitä koskevassa päätöksenteossa tulee neuvotella tiiviisti heidän kanssaan ja osallistaa heidät aktiivisesti heitä edustavien järjestöjen kautta.

Kela-taksipalvelujen toimivuudella on siten välitön yhteys vammaisten henkilöiden perusoikeuksien toteutumiseen. Erityisesti silloin, kun henkilöllä ei vamman tai toimintaesteen vuoksi ole tosiasiallista mahdollisuutta käyttää muita kuljetusmuotoja, sopivan taksikaluston ja tarvittavan avustamisen saatavuus on välttämätöntä.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 24.11.2026

Janne Juvakka
toimitusjohtaja

Laura Andersson
johtaja, yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Lisätietoja: Elina Nieminen, juristi, elina.nieminen@invalidiliitto.fi